

بازی بزرگ ابرقدرت‌های قرن بیستم در ایران

۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۳ ساعت ۱:۰۳

این کتاب با نگاهی نو، ضمن بررسی تاریخ پر پیچ و خم قاجار، تلاش می‌کند نمایی از دولت ایران به دست دهد که شاید به گونه‌ای شگفت‌انگیز، دست کم از دو جنبه موقعیت ژئوپولیتیکی و مدیریت منابع و انرژی، قابل مقایسه با جهان امروز باشد. دولت پیچیده‌ای که در هیاهوی کشمکش‌های ارضی سرنوشت‌ساز معروف به «بازی بزرگ» میان ابرقدرت‌های جهان یک چشم به شرق سنتی داشت و چشم دیگر به غرب نو دوخته بود.

کتاب «جنگ و صلح در ایران دوره قاجار و پیامدهای آن در گذشته و اکنون» در بردارنده مجموعه مقالات (۹ مقاله از ۹ نویسنده) و یک پیشگفتار به قلم پیترو ایوری است. ونسا مارتین، استفانی کرونین، پیترو ایوری، لارنس پاتر، ریچارد اسکوفیل، علی قیصری، منوچهر اسکندری قاجار، منصوره اتحادیه و... مقالاتی در دو بخش جنگ و صلح به رشته تحریر درآورده‌اند.

در بخشی از کتاب آمده است: «چون دوره قاجارها به سر آمد، پهلوی‌ها مانند بسیاری دیگر از سلسله‌های جانشین ترجیح دادند که دوره آنها را به تاق نسیان بگویند. اسناد را پنهان کردند تا شهرت خود را بیفزایند و اعمال خود را سوای کرده‌های گذشتگان بنمایانند و دستاوردهای خود را تازه و بهتر نشان دهند، راست گفته‌اند که تاریخ را پیروزمندان می‌نویسند.»

این کتاب با نگاهی نو، ضمن بررسی تاریخ پر پیچ و خم قاجار، تلاش می‌کند نمایی از دولت ایران به دست دهد که شاید به گونه‌ای شگفت‌انگیز، دست کم از دو جنبه موقعیت ژئوپولیتیکی و مدیریت منابع و انرژی، قابل مقایسه با جهان امروز باشد. دولت پیچیده‌ای که در هیاهوی کشمکش‌های ارضی سرنوشت‌ساز معروف به «بازی بزرگ» میان ابرقدرت‌های جهان یک چشم به شرق سنتی داشت و چشم دیگر به غرب نو دوخته بود.

هدف تمامی مقاله‌های گرد آمده در کتاب، تعمیق آگاهی از عصر مهمی در تاریخ ایران است و به خوبی نشان می‌دهد که نباید فساد و سوء مدیریت را تنها شناسه‌های دوران قاجار به شمار آورد. همچنین نکاتی را پیش می‌کشد که برای فهم «بازی بزرگ» و نه تنها رابطه حکومت بلکه رابطه مردم با فشارهای اقتصادی و سیاسی و محلی که ایران در آن زمان حساس با آنها رو به رو بود، ضرورت دارد. چنان که ونسا مارتین به تاثیر همکاری شبکه‌های اجتماعی با حکومت در مورد یک اختلاف مرزی می‌پردازد.

مقایسه موقعیت ژئوپولیتیک ایران امروز با ایران دوران قاجار از ویژگی‌های دیگر این کتاب است و بررسی نظایر امروزی وقایع مربوط

به «بازی بزرگ» بسیار جالب توجه است و نشان می‌دهد صفات ممیز یک دیار یا ملت چگونه می‌تواند در فواصل زمانی تاثیر یکسان در واکنش‌ها نسبت به رویدادها بگذارد.

در بازنگری دوره حساسی که عهدنامه ترکمانچای را به بار آورد، نویسنده یکی از مقالات چگونگی تصمیم‌گیری حکومت با حساب سود و زیان را بررسی می‌کند و تحلیلش را در چارچوب نظریه تصمیم‌سازی بر پایه منطق و احتمال و نیز تصمیم‌گیری عقلانی که مورد تاکید مکتب‌های واقع‌گرایی و نو واقع‌گرایی در علوم سیاسی است، قرار می‌دهد. سپس با تغییر زاویه دید به گزینه‌های پیش روی حکومت پرداخته و به نتیجه‌های تکان دهنده‌ای می‌رسد که الگویی متفاوت برای فهم و درک سیر وقایع عرضه می‌کند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۷۷۴/ایران-بیستم-نقر-ایرقدرت‌های-بزرگ-بازی>